

สรุปสาระสำคัญ ของแผนการปฏิรูปประเทศ

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
กันยายน ๒๕๖๒

สารบัญ

บทนำ	๑
๑. ภาพรวมจุดเน้นของการดำเนินการภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ	๒
๒. ความเชื่อมโยงของแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)	๕
๓. ประเด็นการปฏิรูปที่สำคัญภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ	๙
๔. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการปฏิรูปประเทศ	๑๔
๕. สารสำคัญการปฏิรูปประเทศ	
๕.๑ ด้านการเมือง	๑๘
๕.๒ ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน	๒๕
๕.๓ ด้านกฎหมาย	๓๐
๕.๔ ด้านกระบวนการยุติธรรม	๓๗
๕.๕ ด้านเศรษฐกิจ	๔๑
๕.๖ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	๕๑
๕.๗ ด้านสาธารณสุข	๕๙
๕.๘ ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ	๖๗
๕.๙ ด้านสังคม	๗๒
๕.๑๐ ด้านพลังงาน	๗๘
๕.๑๑ ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ	๘๘
๕.๑๒ ด้านการศึกษา	๙๓
๕.๑๓ ด้านกระบวนการยุติธรรม (ตำรวจ)	๑๐๑
๖. บัญชีอักษรย่อชื่อหน่วยงาน	๑๐๔
๗. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง	๑๐๙
๗.๑ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐	
๗.๒ พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐	
๗.๓ ระเบียบว่าด้วยการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ และแผนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๒	

บทนำ

สืบเนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๖๕ กำหนดให้รัฐจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเป็นเป้าหมายระยะยาวในการพัฒนาประเทศ ประกอบกับมาตรา ๒๕๗ และมาตรา ๒๕๙ กำหนดให้ทำ การปฏิรูปประเทศเพื่อวางรากฐานการพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุล ประชาชนในสังคมมีโอกาสทัดเทียมกัน และ มีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ ที่กำหนด ไว้ในรัฐธรรมนูญและที่จะกำหนดเพิ่มเติมภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ โดยจะต้องดำเนินการ ปฏิรูปอย่างต่อเนื่องในช่วงห้าปีข้างหน้า เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปแต่ละด้าน

ในช่วงเดือนกันยายน ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติว่าด้วยแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ และได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ โดยได้แต่งตั้งคณะกรรมการจำนวน ๑๑ คณะ เพิ่มเติม จากเดิมที่ได้แต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา และคณะกรรมการปฏิรูปตำรวจ ซึ่งทั้ง ๒ คณะดังกล่าวเป็น การดำเนินการตามขั้นตอนของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่มีขั้นตอน และกำหนดเวลาการจัดทำ แผนการปฏิรูปที่แตกต่างจากการดำเนินการจัดทำแผนการปฏิรูปของคณะกรรมการปฏิรูปตามประกาศสำนัก นายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๖๐ โดยคณะกรรมการปฏิรูปจำนวน ๑๑ คณะที่แต่งตั้งขึ้นภายใต้ พระราชบัญญัติว่าด้วยแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้แก่ (๑) คณะกรรมการปฏิรูป ประเทศด้านการเมือง (๒) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (๓) คณะกรรมการ ปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย (๔) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม (๕) คณะกรรมการ ปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ (๖) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (๗) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสาธารณสุข (๘) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยี สารสนเทศ (๙) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านสังคม (๑๐) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านพลังงาน (๑๑) คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยการจัดทำ แผนการปฏิรูปประเทศภายใต้พระราชบัญญัติว่าด้วยแผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ มี ขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ภารกิจ	แผนการปฏิรูปประเทศ
๑. การจัดทำร่างแผนแล้วเสร็จ	๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๐
๒. เสนอที่ประชุมร่วมฯ พิจารณาให้ความเห็นชอบร่างแผนการปฏิรูปฯ	๒๒ มกราคม ๒๕๖๑
๓. คกก. ยุทธศาสตร์ชาติพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างแผนการปฏิรูป	๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑
๔. ครม. พิจารณาร่างแผนการปฏิรูปฯ	๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑
๖. เสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติ รับทราบร่างแผนการปฏิรูปฯ	๒๙ มีนาคม ๒๕๖๑
๕. ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับ ภายหลังจากร่างแผนการปฏิรูป ได้รับความเห็นชอบจาก ครม. และรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว	๖ เมษายน ๒๕๖๑

๑. ภาพรวมจุดเน้นของการดำเนินการภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ

การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศนั้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านได้นำร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ซึ่งเป็นฉบับที่รัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา จัดทำขึ้น รวมทั้งรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาพัฒนาการปฏิรูปประเทศ สภาพัฒนาการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง มาประกอบการจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ โดยการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศจะก่อให้เกิดประโยชน์ในภาพรวมของประเทศสรุปได้ดังนี้

๑.๑ ประเทศไทยมีฐานทรัพยากรรองรับการใช้ประโยชน์อย่างสมดุลในเชิงสังคมและเชิงเศรษฐกิจ รองรับการพัฒนาประเทศในระยะยาว

การปฏิรูปประเทศในระยะ ๕ ปี ข้างหน้าจะปรับโครงสร้างการบริหารจัดการ ปรับปรุงกฎหมาย และการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติการกิจของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาการเสื่อมโทรม และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ป่าไม้ สัตว์ป่า ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ความหลากหลายทางชีวภาพ การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นให้เกิดการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับเป็นฐานทรัพยากรรองรับการพัฒนาในระยะยาวทั้งในเชิงสังคมและเชิงเศรษฐกิจ นอกจากนี้ จะเน้นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุล มีการแบ่งปันผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม ประชาชนและชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ สามารถบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่ตนเองเพื่อการใช้ประโยชน์ในชุมชนควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรภายใต้กรอบกฎหมาย

๑.๒ ประชาชนมีสวัสดิการของรัฐที่เหมาะสม มีโอกาสในการสร้างอาชีพและได้รับความเป็นธรรม ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และกระบวนการยุติธรรม

แผนการปฏิรูปประเทศจะนำไปสู่การสร้างสวัสดิการที่เหมาะสมให้เกิดขึ้นกับประชาชน เพื่อเป็นหลักประกันและสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิตในช่วงวัยต่าง ๆ และส่งเสริมการออมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม มีการช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับระบบภาษี และการถือครองทรัพย์สิน เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรมมากขึ้นและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ประชาชนจะได้รับการดูแลด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึงตั้งแต่ระดับปฐมภูมิ ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลจะได้รับบริการทางการแพทย์ในระบบการแพทย์ทางไกลเพื่อการวินิจฉัยโรคขั้นต้น และมีสวัสดิการพื้นฐานด้านการรักษาพยาบาลที่เหมาะสมเพื่อสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิต รวมทั้งในระยะต่อไปข้อมูลด้านสุขภาพระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ จะเชื่อมโยงกันเพื่อให้การบริการในระบบสาธารณสุขมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ ประชาชนผู้มีรายได้น้อยและชุมชนที่เคยมีข้อจำกัดและขาดโอกาสในอาชีพและรายได้ จะได้รับความเป็นธรรมในการประกอบอาชีพ มีโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นและได้รับความช่วยเหลือในการสร้างอาชีพและรายได้เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตได้มากขึ้น ผ่านกลไกสถาบันการเงินชุมชน ธนาคารที่ดิน และการลงทุนในวิสาหกิจชุมชน (Social Enterprise) ที่จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในระดับชุมชนร่วมกันกับภาคเอกชน มีการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถบริหารจัดการข้อมูลต่าง ๆ ภายในพื้นที่เพื่อพัฒนาชุมชนในพื้นที่รับผิดชอบและสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในระยะยาว ภาครัฐจะจัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ช่วยให้ชุมชนสามารถนำสินค้าชุมชนเข้าสู่ตลาดพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ซึ่ง

จะสร้างโอกาสในการสร้างรายได้ รวมทั้งพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สามารถสนับสนุนการจัดทำนโยบายและมาตรการช่วยเหลือทางสังคมที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

การปฏิรูปในช่วง ๕ ปีข้างหน้า จะทำให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้เท่าเทียมกัน ประชาชนสามารถแจ้งความต่างท้องที่ได้ทั่วประเทศ ระยะเวลาการทำงานทุกขั้นตอนในกระบวนการยุติธรรมมีความชัดเจน และสามารถตรวจสอบความคืบหน้าได้ มีมาตรการลงโทษที่เหมาะสมกับฐานะผู้กระทำผิด มีการให้ความช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย ผู้มีรายได้น้อยจะไม่ถูกขังเพราะไม่มีหลักทรัพย์มาวางเป็นประกัน นอกจากนี้ ในระยะต่อไป แผนการปฏิรูปได้กำหนดให้มีระบบยุติธรรมชุมชนที่จะช่วยให้เกิดระบบการไกล่เกลี่ยในระดับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยลดจำนวนคดีที่ต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

ประชาชน และชุมชนจะมีพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์มากขึ้น ประชาชนจะได้รับความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขผ่านการศึกษาในโรงเรียน หน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนของภาครัฐและภาคเอกชนจะมีการกำกับดูแลกันเอง เพื่อให้ประชาชนและชุมชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง

๑.๓ ยกระดับภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และการวิจัยพัฒนานวัตกรรม รวมทั้งลดอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจ เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

อุตสาหกรรมหลักของประเทศ ได้แก่ อุตสาหกรรมเกษตร อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ และอุตสาหกรรมอาหารจะได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต รวมทั้งการสร้างฐานอุตสาหกรรมใหม่ที่เป็นการต่อยอดจากฐานอุตสาหกรรมเดิม อาทิ อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ อุตสาหกรรมดิจิทัล อุตสาหกรรมสุขภาพ เป็นต้น โดยในช่วง ๕ ปีข้างหน้า แผนการปฏิรูปนอกจากจะเน้นการสร้างฐานอุตสาหกรรมภายในประเทศให้แข็งแกร่งขึ้นแล้ว จะมุ่งเน้นการสร้างห่วงโซ่อุปทานเชื่อมโยงการผลิตและขยายตลาดในภูมิภาคเพื่อให้ประเทศไทยเป็นฐานในการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาค (Regional Supply Chain) ซึ่งผู้ประกอบการไทยทุกระดับจะได้ประโยชน์จากการเข้าสู่ตลาดที่กว้างมากขึ้น ทั้งในส่วนของประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคเอเชียใต้

นอกจากนี้ อุตสาหกรรมพลังงานที่เป็นพื้นฐานสำคัญของระบบเศรษฐกิจจะมีการปรับโครงสร้างเพื่อสร้างการแข่งขันในธุรกิจก๊าซและไฟฟ้ามากขึ้นในขณะที่ยังคงมีเน้นการสร้างความมั่นคงด้านพลังงานของประเทศ การเตรียมความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับเทคโนโลยีด้านพลังงานทดแทนที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การกำกับดูแลด้านพลังงานจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ประชาชน ชุมชน ภาคธุรกิจ และภาคอุตสาหกรรมจะมีค่าใช้จ่ายด้านพลังงานในระดับที่เหมาะสม และมีทางเลือกในการผลิตพลังงานเพื่อใช้เอง (Self-Consumption) และในระยะยาวสามารถสร้างรายได้จากการขายไฟฟ้าส่วนที่เกินจากการใช้งานเพื่อสร้างรายได้ ระบบการวิจัยและนวัตกรรมของประเทศจะได้รับการปรับปรุงให้สามารถตอบโจทย์ความต้องการของประเทศและสามารถใช้งานได้จริง

นอกจากการปฏิรูปโครงสร้างการผลิต การตลาด และการวิจัยนวัตกรรมแล้ว แผนการปฏิรูปจะเน้นการทบทวนกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรครวมทั้งสร้างภาระต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน และการทำธุรกิจของภาคเอกชน ในระยะต่อไปการขออนุมัติ อนุญาต จากภาครัฐในการดำเนินธุรกิจจะมีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น การใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐลดลง ประชาชนและภาคธุรกิจสามารถยื่นคำร้องต่าง ๆ ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความสะดวก รวดเร็ว มีระยะเวลาการพิจารณาอนุมัติ/อนุญาตที่ชัดเจน สามารถติดตามและตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน

๑.๔ การบริหารจัดการภาครัฐมีความโปร่งใส มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของประชาชน

การปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดินจะทำให้ประชาชนสามารถได้รับบริการจากรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ข้อมูลต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐจะเชื่อมโยงเข้าด้วยกันเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนที่หลากหลาย โดยเฉพาะการให้ข้อมูลและความช่วยเหลือจากภาครัฐทั้งในกรณีปกติและกรณีฉุกเฉิน โดยไม่สร้างภาระให้แก่ประชาชนเกินความจำเป็น กระบวนการขออนุมัติ/อนุญาตจะได้รับการปรับปรุงเข้าสู่การจัดบริการแบบเบ็ดเสร็จผ่านช่องทางดิจิทัลและศูนย์บริการร่วมเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการประชาชน

นอกจากการปรับปรุงระบบการให้บริการแล้ว โครงสร้างการทำงานของภาครัฐจะได้รับการปรับปรุงให้มีขนาดเล็กลง มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นเพื่อให้บริหารจัดการพื้นที่ของตนเองได้มากขึ้น บุคลากรของรัฐทุกระดับจะมีการแจ้งบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินเพื่อความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ ทั้งนี้ ในช่วง ๕ ปีข้างหน้าการบริหารจัดการภาครัฐจะเข้าสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Government) โดยนอกจากจะมีระบบแพลตฟอร์มการให้บริการพื้นฐาน (Service Platform) สำหรับการให้บริการประชาชนแล้ว จะมีการพัฒนาศูนย์ข้อมูลกลางภาครัฐ (Government Data Analytic Centre) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และจัดทำนโยบายการพัฒนาที่เหมาะสมทั้งในระดับภาค พื้นที่ และชุมชน

๒. ความเชื่อมโยงของแผนการปฏิรูปประเทศและยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐)

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) ได้ประกาศราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๑๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยมีวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์หลักจำนวน ๖ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ซึ่งเมื่อตรวจสอบแผนการปฏิรูปประเทศกับยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐) พบว่ามีความสอดคล้องกัน โดยในเบื้องต้นสรุปได้ ดังนี้

	ความมั่นคง	การสร้างความสามารถในการแข่งขัน	การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
๑. การเมือง	- เสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง/การมีส่วนร่วมของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข - สร้างรัฐธรรมาภิบาล					สร้างรัฐธรรมาภิบาล
๒. บริหารราชการแผ่นดิน		บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโต้ประชาชน		บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโต้ประชาชน		- ข้อมูลภาครัฐ มีมาตรฐาน ทันสมัย และเชื่อมโยงกัน ก้าวสู่รัฐบาลดิจิทัล - บริการภาครัฐ สะดวก รวดเร็ว และตอบโต้ประชาชน
๓. กฎหมาย	มีกลไกทางกฎหมายเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ			กลไกทางกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นธรรมและจัดความเสมอภาคในสังคม		

	ความมั่นคง	การสร้างความสามารถในการแข่งขัน	การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
๔. กระบวนการยุติธรรม				• อำนาจความสะอาดทางคดีและการลดความเหลื่อมล้ำ		• เวลการทำงานที่ชัดเจนแน่นอน มีระบบตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ
๕. เศรษฐกิจ		• ปรับปรุงสถาบันการส่งเสริมผลิตภาพ การมา ต ร ร ฐ า น และนวัตกรรม		• ปรับปรุงกลไกการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำของไทย		
๖. สิ่งแวดล้อม	• เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความมั่นคงของประเทศ	• เปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและความมั่นคงของประเทศ			• การบริหารจัดการเชิงพื้นที่และขยายผลแบบอย่างความสำเร็จผ่านกลไกมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน	
๗. สาธารณสุข			• ปรับปรุงระบบบริการปฐมภูมิ	• ปรับปรุงระบบบริการปฐมภูมิ		
๘. สื่อสาร	• ปรับปรุงการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน (๓.๑)		• ปรับปรุงการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน • ส่งเสริมจริยธรรมและมาตรฐานวิชาชีพ	• ปรับปรุงการรู้เท่าทันสื่อของประชาชน		

	ความมั่นคง	การสร้างความสามารถในการแข่งขัน	การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
			สื่อ			
๙. สังคม			• ปฏิรูปการออมสวัสดิการสังคมและการลงทุนด้านสังคม • ปฏิรูปโอกาสการพัฒนาสังคมโดยสนับสนุนให้สังคมโดยสนับสนุนให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง และการขับเคลื่อน และการขับเคลื่อนสังคมด้วยจิตสาธารณะ	• ปฏิรูปการออมสวัสดิการสังคม และการลงทุนด้านสังคม • ปฏิรูปโอกาสการพัฒนาสังคมโดยสนับสนุนให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง และการขับเคลื่อนสังคมด้วยจิตสาธารณะ		
๑๐. พลังงาน		• ปฏิรูปการบริหารจัดการพลังงาน • ส่งเสริมการกระจายรายได้สู่ชุมชน สร้างมูลค่าเพิ่มจากฐานเศรษฐกิจพลังงาน			• ปฏิรูปการบริหารจัดการพลังงาน	

	ความมั่นคง	การสร้างความสามารถในการแข่งขัน	การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์	การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม	การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ
๑๑. ป้องกันและปราบปรามการทุจริตมิชอบ	การป้องกันและเฝ้าระวัง					
๑๒. การศึกษา		ปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ	- ปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน - ปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตคัดกรองและพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์	ปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา		- การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษาเพื่อปรับบูรณาการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนและยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา - ปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล

๓. ประเด็นการปฏิรูปที่สำคัญภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศ มีประเด็นขับเคลื่อนการปฏิรูปที่สำคัญ โดยสรุปใน ๖ มิติ ดังนี้

๓.๑ การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม

การขับเคลื่อนการปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำจะดำเนินการผ่านแผนการปฏิรูปประเทศ ๔ ด้านหลัก ได้แก่ แผนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ แผนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม แผนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย และแผนการปฏิรูปด้านการสาธารณสุข โดยจัดให้มีคณะกรรมการที่ทำหน้าที่ในการเสนอมาตรการที่เหมาะสม รวมถึงการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และการจัดตั้งสำนักงานทำหน้าที่ในการบูรณาการการแก้ไขปัญหาความยากจนและเหลื่อมล้ำ เพื่อวางกรอบแนวทาง สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานโดยผ่านกลไกระดับประเทศ ระดับหน่วยงาน และระดับพื้นที่ นอกจากนี้ ในการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำทางสังคมจะรวมถึงการปรับปรุงกลไกทางการบริหาร และกลไกทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาษี เพื่อให้ผู้ประกอบการและประชาชนที่ไม่อยู่ในฐานภาษีเข้าสู่ระบบฐานภาษี และเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบข้อมูลการเสียภาษีระหว่างหน่วยงานที่มีภารกิจในการจัดเก็บภาษี รวมทั้งเน้นการปรับปรุงโครงสร้างอัตราภาษีเงินได้ และการหักค่าลดหย่อนที่เป็นธรรมและเหมาะสมกับระดับรายได้ รวมทั้งการสร้างกลไกทางภาษีที่จะช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยในสังคม การปรับปรุงสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากสวัสดิการต่าง ๆ ให้เหมาะสมและเป็นธรรม

นอกจากการขับเคลื่อนการลดความเหลื่อมล้ำดังกล่าวข้างต้นแล้ว การดำเนินการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมจะมุ่งเน้นการส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) เพื่อให้เกิดธุรกิจที่จะกระจายผลกำไรกลับสู่สังคมและชุมชน ซึ่งจะช่วยสร้างโอกาสในการสร้างรายได้ของประชาชนและชุมชน การพัฒนาปัจจัยการผลิตในภาคเกษตรทั้งในด้านแหล่งน้ำ ระบบชลประทาน และระบบการประกันภัยพืชผล และการพัฒนาแรงงานในภาคเกษตรและแรงงานในภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ให้มีความสามารถมากขึ้น เพื่อยกระดับรายได้ในระดับบุคคล นอกจากนี้ ประชาชนในพื้นที่ห่างไกลจะสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขในระดับปฐมภูมิได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การวินิจฉัยโรคขั้นต้นสามารถดำเนินการได้ผ่านคลินิกหมอครอบครัว และระบบการแพทย์ทางไกล การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเชื่อมโยงข้อมูลด้านสุขภาพของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงและบริหารจัดการข้อมูลสุขภาพของตนได้เมื่อต้องการ และภาครัฐสามารถบริหารจัดการด้านการเงินการคลังเพื่อสนับสนุนสวัสดิการด้านสุขภาพและสาธารณสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓.๒ การพัฒนาเศรษฐกิจ

การปฏิรูปเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศจะเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจตั้งแต่ระดับชุมชน ระดับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ระดับผู้ประกอบการขนาดใหญ่ และเชื่อมโยงการผลิตของไทยกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค เพื่อให้ประเทศไทยเป็นฐานการผลิตสำคัญของห่วงโซ่การผลิตในภูมิภาค รวมทั้งการส่งเสริมธุรกิจ Start Up การพัฒนาพื้นที่ในภูมิภาค และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ เช่น แหล่งน้ำ การเชื่อมโยงพื้นที่ภายในประเทศและกับประเทศในภูมิภาค และการพัฒนาด้านพลังงาน

ในภาพรวมของการปฏิรูปเศรษฐกิจจะมุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานการผลิตในภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม ภาคการบริการ และการสร้างนวัตกรรม โดยสร้างระบบกลาง (Single Platform) เชื่อมโยง

เครือข่ายการส่งเสริมผลิตภาพ การมาตรฐาน และนวัตกรรม ครอบคลุมการทำหน้าที่ของหน่วยงานในการเพิ่มผลิตภาพ การจัดการโครงสร้างด้านการมาตรฐาน (Quality Infrastructure) และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างนวัตกรรม ให้ทำงานไปในทิศทางที่หนุนเสริมกันอย่างเป็นระบบ มีการนำแผนงาน/โครงการไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งติดตามสถานการณ์ และประเมินผลการดำเนินนโยบายอย่างครบวงจร การจัดทำระบบวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Analytic) ทั้งในภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต สนับสนุนให้ผู้ประกอบการไทยไปลงทุนในต่างประเทศ และผู้ประกอบการภายในประเทศสามารถเชื่อมโยงการผลิตกับตลาดในภูมิภาค ส่งเสริมการเริ่มต้นทำธุรกิจในรูปแบบ Start Up และการพัฒนาอุตสาหกรรมที่จะเป็นฐานเศรษฐกิจใหม่ในอนาคต เช่น อุตสาหกรรมชีวภาพ อุตสาหกรรมการแพทย์ อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า อุตสาหกรรมดิจิทัล อุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน และอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ระยะที่ ๔ เป็นต้น เพื่อยกระดับฐานการผลิตของไทยให้สามารถแข่งขันได้ในระยะยาว รวมทั้งการพัฒนาาระบบการศึกษาเพื่อผลิตบุคลากรและแรงงานที่มีความสามารถสูงในระดับต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาในภาคเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ ตลอดจนปฏิรูประบบการวิจัยและพัฒนา รวมทั้งระบบทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว

นอกจากนี้ แผนการปฏิรูปประเทศให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างการบริหารจัดการด้านพลังงานของประเทศตั้งแต่การปรับโครงสร้างการบริหารจัดการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงาน การปรับโครงสร้างการจัดทำแผนการพัฒนา กำลังการผลิตไฟฟ้า การส่งเสริมการแข่งขันในอุตสาหกรรมไฟฟ้า และก๊าซธรรมชาติที่สามารถสร้างความสมดุลกับความมั่นคงทางพลังงาน การส่งเสริมการผลิตพลังงานทดแทนในภาคครัวเรือนและชุมชน และการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงาน โดยเฉพาะระบบส่งและจำหน่ายไฟฟ้าให้สามารถรองรับเทคโนโลยีด้านพลังงานที่เปลี่ยนแปลงไปและสามารถรองรับการสร้างตลาดซื้อขายไฟฟ้าในอนาคต

การขับเคลื่อนการปฏิรูปเศรษฐกิจในระดับชุมชน จะมุ่งเน้นการรวมกลุ่มในระดับชุมชนทั้งในส่วนของวิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ และวิสาหกิจเพื่อสังคม ที่เชื่อมโยงการผลิตของชุมชนสู่ตลาดผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นกลไกในการสร้างงานและรายได้ภายในชุมชน และการจัดตั้งกองทุน Social Investment Fund เพื่อสนับสนุนการสร้างสังคมผู้ประกอบการ สำหรับการพัฒนาในระดับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) จะมุ่งเน้นการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำธุรกิจของผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถแข่งขันได้

การปฏิรูปกฎหมายเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศจะมุ่งเน้นการปรับปรุงกฎหมายเพื่อขจัดอุปสรรคในการทำธุรกิจและลดภาระในเชิงข้อกฎหมายของผู้ประกอบการทุกระดับ มุ่งเน้นให้เกิดผลลัพธ์ที่เอื้อต่อการทำธุรกิจทั้งในด้านระบบการอนุมัติ/อนุญาต ระบบการอำนวยความสะดวกทางการค้า รวมทั้งการปรับปรุงโครงสร้างภาษีและมาตรการส่งเสริมเพื่อสนับสนุนธุรกิจ SMEs และธุรกิจ Start Up และการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติภารกิจของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่สำหรับการเกษตร เพื่อให้เกิดการทำเกษตรในพื้นที่ที่เหมาะสมและเป็นระบบ

๓.๓ การสร้างสังคมและชุมชนที่เข้มแข็ง

การสร้างสังคมและชุมชนที่เข้มแข็งจะขับเคลื่อนการดำเนินการตั้งแต่ระดับบุคคลถึงระดับชุมชน โดยมุ่งเน้นให้คนในชุมชนทุกกลุ่มมีความมั่นคงด้านอาชีพ และรายได้ มีหลักประกันทางรายได้ในวัยเกษียณ ที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และสวัสดิการทางสังคมที่เหมาะสม รวมทั้งสถาบันทางสังคม สามารถแบ่งเบาภาระการลงทุนทางสังคมของรัฐบาล ผ่านการออม สวัสดิการ และการลงทุนเพื่อสังคม ในการดำเนินการปฏิรูปสังคมจะมุ่งเน้นที่พื้นฐานของคนไทย โดยมุ่งเน้นให้คนไทยมีสุขภาวะและคุณภาพชีวิต ที่ดีบนหลักการสร้างนำซ่อม มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น ภาครัฐส่งเสริมให้ ชุมชน/ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง สามารถจัดการตนเองและทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ได้ ในขณะที่สื่อเป็น โรงเรียนของสังคมในการให้ความรู้แก่ประชาชน ปลุกฝังวัฒนธรรมของชาติ และปลุกฝังทัศนคติที่ดี รวมทั้ง ภาครัฐกระจายอำนาจการบริหารจัดการในท้องถิ่นมากขึ้น โดยเฉพาะการให้องค์กรท้องถิ่นจัดเก็บข้อมูล และบริหารข้อมูลของชุมชน และบูรณาการข้อมูลสารสนเทศด้านสังคมกับทุกหน่วยงานและเปิดโอกาส ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ ทั้งนี้ การพัฒนาระบบสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง จะมุ่งเน้นการจัดอุปสรรค ในเชิงโครงสร้าง ซึ่งรวมถึง การจัดการข้อมูลและองค์ความรู้ทางสังคม เน้นการสร้างกลไกและเครื่องมือที่ทำให้ หน่วยงานภาครัฐทราบความต้องการของประชาชนได้อย่างชัดเจน สามารถนำไปจัดทำนโยบายที่สอดคล้อง กับความต้องการของประชาชน รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูลและให้เกิดการบูรณาการข้อมูล ด้านสังคมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนั้น ยังเน้นให้สังคมเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ยอมรับในความแตกต่างและมีความเอื้ออาทรกันผ่านกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม การเรียนรู้ การรับรู้ และการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม เช่น การจัดพื้นที่สาธารณะให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ เป็นต้น การส่งเสริม วัฒนธรรมระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขในรูปแบบการมีส่วนร่วมและการ ปกปักรักษา เพื่อสร้างการยอมรับในความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยเริ่มปลุกฝังวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ถูกต้อง ผ่านการให้ความรู้ในโรงเรียนต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับปฐมวัย รวมทั้งการบรรจุสาระเกี่ยวกับ “การรู้เท่าทันสื่อ” ให้อยู่ในหลักสูตรการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และเป็นวิชาพื้นฐานระดับอุดมศึกษา

๓.๔ การฟื้นฟูและการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การขับเคลื่อนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะให้ความสำคัญกับการ ดำเนินการใน ๖ ประเด็นหลัก ได้แก่ ๑) ทรัพยากรทางบก ๒) ทรัพยากรน้ำ ๓) ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ๔) ความหลากหลายทางชีวภาพ ๕) สิ่งแวดล้อม และ ๖) ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการฟื้นฟู อนุรักษ์ เพื่อสร้างฐานทรัพยากรของประเทศในระยะยาวควบคู่ไปกับการใช้ ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ สังคม และชุมชน โดยปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐ ให้มีความเป็นเอกภาพสามารถป้องกัน ปรามปราม และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติทั้งระบบ การปรับปรุงระบบ ข้อมูลเชิงพื้นที่สำหรับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม ลดปัญหาข้อขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ของชุมชน และเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองและฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ การดำเนินการภายใต้แผนการปฏิรูปประเทศจะครอบคลุมการสร้างกลไกการ มีส่วนร่วมกับองค์กรท้องถิ่น และชุมชน เพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ทั้งในด้านการ อนุรักษ์ ฟื้นฟู ติดตามตรวจสอบการใช้ประโยชน์ทรัพยากร และการเฝ้าระวังด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมงานวิจัย

ด้านป่าไม้ สัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อการอนุรักษ์ ป่าไม้ และใช้ประโยชน์จาก ความหลากหลายทางชีวภาพในเชิงเศรษฐกิจ การจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเพื่อสนับสนุนภาค การเกษตร ผลักดันการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำระดับชุมชน และศูนย์ข้อมูลน้ำระดับจังหวัด รวมทั้งระบบการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ

สำหรับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม จะครอบคลุมการพัฒนาเทคโนโลยี และกลไกการสร้าง ความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการจัดการขยะ น้ำเสีย และการระวังป้องกัน มลพิษในเขตชุมชน และภาคอุตสาหกรรม รวมทั้งการพัฒนาระบบยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ขั้นการสอบสวน การระงับข้อพิพาท การพิจารณาคดีและการบังคับคดี เพื่อสร้างการเข้าถึงระบบ ยุติธรรมด้านสิ่งแวดล้อมและเป็นกลไกสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ

๓.๕ การสร้างประสิทธิภาพและความโปร่งใสในกระบวนการทำงานของภาครัฐ

การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐจะมุ่งเน้นการยกระดับการบริหารจัดการที่มุ่งสู่การเป็น รัฐบาลดิจิทัล สามารถให้บริการประชาชนผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และลดภาระ ของประชาชนในการรับบริการจากภาครัฐ ทั้งในด้านเอกสาร การชำระค่าธรรมเนียม และการอนุมัติ/อนุญาต การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างภาครัฐเพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน การปฏิรูปโครงสร้าง และการบริหารจัดการภาครัฐ ให้มีความกระชับรัดทั้งในระดับส่วนราชการ และระดับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เน้นการบริหารเชิงพื้นที่ การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น การวางแผนกำลังคนและนำเทคโนโลยี และนวัตกรรมมาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อให้กำลังคนภาครัฐอยู่ในระดับที่เหมาะสมสอดคล้องกับ สถานการณ์สังคมผู้สูงอายุและฐานการคลัง รวมทั้งพัฒนาระบบสร้างแรงจูงใจที่สามารถดึงดูดผู้มี ความสามารถสูงเข้าสู่ระบบราชการ และปรับปรุงความเป็นนิติบุคคลของหน่วยงานระดับกรมเพื่อความ คล่องตัวในการบริหารจัดการ

การปฏิรูปการบริหารจัดการภาครัฐจะครอบคลุมถึงการปฏิรูปหน่วยงานด้านเศรษฐกิจให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้นสามารถเป็นกลไกในการขับเคลื่อน และติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ ของประเทศ ปรับปรุงระบบคัดสรรผู้บริหารระดับสูงในหน่วยงานสำคัญ และพัฒนาระบบวิเคราะห์ข้อมูล ขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อการกำหนดนโยบาย มาตรการทางเศรษฐกิจ สังคม ทั้งในระดับภาพรวมและระดับ พื้นที่ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และกลุ่มเป้าหมายมากขึ้น

นอกจากการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภาครัฐแล้ว แผนการปฏิรูปประเทศจะมุ่งเน้น การสร้างธรรมาภิบาลเพื่อป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ โดยสร้างกลไกความร่วมมือ ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในการเฝ้าระวัง ชี้เบาะแส และการรักษาความลับของผู้ ชี้เบาะแส ยกกระดับหน่วยงานตรวจสอบให้เป็นกลไกอิสระและเป็นมืออาชีพในการเฝ้าระวังการทุจริตใน หน่วยงาน ปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐให้เหลือเท่าที่จำเป็น กำหนดวิธีการยื่นคำขอผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และกำหนดระยะเวลาการอนุมัติ อนุญาตที่ชัดเจน กำหนดให้ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ไม่ต้องแจ้งบัญชีทรัพย์สินต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต แห่งชาติทำการแจ้งบัญชีทรัพย์สินต่อผู้บังคับบัญชา และส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกของบุคลากรภาครัฐและ ประชาชนที่จะไม่อดทนต่อการทุจริต

๓.๖ การพัฒนากฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม

การปฏิรูปกฎหมายจะมุ่งเน้นการปรับปรุงหรือยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัยและไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยเฉพาะกฎหมายที่สร้างภาระให้แก่ประชาชน รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายเพื่อสนับสนุนการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และการสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ซึ่งจะเชื่อมโยงการดำเนินการกับประเด็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมและการพัฒนาเศรษฐกิจ การดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศในส่วนของการปฏิรูปกฎหมายที่ล้าสมัยดังกล่าวจะจัดตั้งกลไกคณะกรรมการเพื่อทำหน้าที่ในการทบทวนกฎหมายที่ล้าสมัย หมดความจำเป็นและกฎหมายบางฉบับที่สร้างความไม่เป็นธรรม อาทิ กฎหมายขายฝาก โดยปรับสำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมายให้เป็นสำนักงานคณะกรรมการทบทวนกฎหมายที่ล้าสมัยหรือสร้างภาระให้แก่ประชาชน นอกจากนี้ แผนการปฏิรูปประเทศกำหนดให้มีการตรากฎหมายเท่าที่จำเป็นและทบทวนกฎหมายที่มีผลบังคับใช้แล้วเพื่อให้สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดกลไกในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผล การสร้างกลไกส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สร้างช่องทางการเข้าถึงฐานข้อมูลด้านกฎหมายสำหรับหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทั้งในชั้นการบังคับใช้กฎหมาย การจัดทำและเสนอกฎหมาย รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

สำหรับการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม จะเน้นการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำงานที่เน้นการอำนวยความสะดวกที่สะดวก รวดเร็วแก่ประชาชน และกำหนดระยะเวลาการทำงานทุกขั้นตอนที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบความคืบหน้าในกระบวนการยุติธรรมได้ด้วยตนเองผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ จัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ประชาชนสามารถแจ้งความต่างท้องที่ได้ทั่วประเทศ ประชาชนสามารถฟ้องร้องดำเนินคดีได้ทางระบบอิเล็กทรอนิกส์ กระบวนการสอบสวนในคดีสำคัญจะมีอัยการเข้าร่วมในการสอบสวน จัดทำระบบคุ้มครองพยานที่เหมาะสม ปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้สามารถพิจารณาโทษปรับตามฐานรายได้ และมีระบบช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยในด้านค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรม ทบทวนการแยกประเภทของยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์เป็นระยะให้สอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติดแต่ละประเภท การจัดให้มีล่ามที่เพียงพอสำหรับให้บริการในกระบวนการยุติธรรม และนำระบบการประชุมทางไกลมาปรับใช้เพื่อให้สามารถบริการล่ามได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งพัฒนาและแก้ไขกฎหมายเพื่อลดอุปสรรคในการคืนสู่สังคมของผู้พ้นโทษที่มีความเสี่ยงต่ำ และพัฒนาระบบนิติวิทยาศาสตร์ให้มีมาตรฐานและทันสมัย ตลอดจนการจัดทำระบบประสานเชื่อมโยงหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ประชาชนสามารถติดต่อได้สะดวก

จัดทำระบบการพิจารณาคดีทางปกครองที่ประชาชนสามารถเข้าถึงความยุติธรรมทางปกครองได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย การสร้างกลไกให้องค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือประชาชนสามารถฟ้องคดีแทนผู้เสียหายในคดีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ และจัดทำระบบผู้เชี่ยวชาญเพื่อช่วยเหลือประชาชนในกรณีที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม

๔. ประโยชน์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศในแต่ละระดับ สรุปได้ ดังนี้

๔.๑ ระดับประชาชน

๔.๑.๑ คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีในสภาพแวดล้อมของประเทศที่มีความสงบเรียบร้อยและมีความสามัคคีปรองดอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยภาครัฐสามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Customized Public Service) ประชาชนทุกคนจะได้รับโอกาสที่เป็นธรรมตามศักยภาพและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และได้รับผลจากการปฏิรูปประเทศอย่างทั่วถึง โดยจะไม่มีใครถูกทิ้งไว้เบื้องหลัง

๔.๑.๒ คนไทยมีหลักประกันทางรายได้ในวัยเกษียณที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีความรอบรู้ด้านสุขภาพเพียงพอที่จะดูแลตนเองจากความเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่ป้องกันได้ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการวางระบบการดูแลสุขภาพได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข

๔.๑.๓ ประชาชนได้รับสวัสดิการพื้นฐานที่จำเป็น (Social safety net) โดยการปฏิรูประบบประกันสังคมและระบบฐานภาษี การปรับระบบบำนาญให้เป็นระบบที่ก้าวหน้าและครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึง และการขยายความคุ้มครองของกองทุนประกันสังคมไปยังกลุ่มแรงงานนอกระบบและเกษตรกรเพิ่มขึ้น

๔.๑.๔ คนไทยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปสู่การมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น โดยมีสื่อที่ทำหน้าที่เป็นโรงเรียนของสังคมในการให้ความรู้แก่ประชาชนอย่างมีจรรยาบรรณ การปลูกฝังทัศนคติที่ดีและการปลูกฝังวัฒนธรรมของชาติตามเสรีภาพของประชาชนในแนวทางของประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๔.๑.๕ ประชาชนจะได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม โดยจะมีกลไกการให้บริการและความช่วยเหลือทางกฎหมายที่เข้าใจง่ายและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งระบบฐานข้อมูลของกฎหมาย คำพิพากษา คำวินิจฉัย หรือการตีความกฎหมาย ที่ประชาชนจะสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก ประกอบกับประชาชนจะมีส่วนร่วมในการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายหรือกฎที่มีความสำคัญของประเทศ

๔.๑.๖ ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะเกษตรกรและแรงงานไร้ฝีมือที่ยากจนในระดับฐานราก เช่น การเพิ่มผลผลิตให้พื้นที่การเกษตร โดยการพัฒนากระบวนการจัดการน้ำ การส่งเสริมให้เกษตรกรปรับใช้ความรู้สมัยใหม่จากข้อมูล และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และให้การช่วยเหลือในเชิงระบบเพื่อรองรับความเสี่ยงและเพิ่มโอกาสทางอาชีพ เพื่อให้เกษตรกรเก่งขึ้น (Smart Farmer) และเพิ่มโอกาสการได้รับการจ้างงานของแรงงานไร้ฝีมือ ทั้งในด้านของการพัฒนาฝีมือแรงงาน และการจัดการทุนการศึกษา เพื่อการพัฒนาฝีมือและทักษะที่ตรงตามความต้องการของภาคเอกชน

๔.๑.๗ ประชาชนเข้าถึงการใช้พลังงานในราคาที่เป็นธรรม โดยได้รับคุณภาพและการบริการที่ดีขึ้น โดยมีการบริหารจัดการด้านพลังงานที่มีธรรมาภิบาลที่ได้รับการยอมรับจากประชาชน

๔.๒ ระดับชุมชนและท้องถิ่น

๔.๒.๑ ชุมชน/ท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง โดยสามารถจัดการตนเองและทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ได้ มีกลไกสถาบันการเงินชุมชนเพื่อสนับสนุนการสร้างอาชีพและรายได้ การพัฒนาธุรกิจชุมชน โดยการสนับสนุนทั้งด้านการรวมกลุ่มสร้างเครือข่าย การสร้างกลไกพัฒนาร่วมกับภาคเอกชน การจัดตั้งแพลตฟอร์มพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) เพื่อเพิ่มโอกาสในการเติบโตของธุรกิจชุมชน เพิ่มการเข้าถึงตลาดและทรัพยากร และการจัดตั้งกองทุนการลงทุนเพื่อสังคม (Social Investment Fund) เพื่อสนับสนุนเครือข่ายความร่วมมือกับระหว่างวิสาหกิจชุมชนและภาคเอกชนให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในพื้นที่

๔.๒.๒ ชุมชน/ท้องถิ่นจะมีอำนาจในการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้การแก้ปัญหาในชุมชนตรงกับสภาพปัญหาและมีเจ้าภาพดำเนินการที่ชัดเจน (Accountability) ซึ่งจะช่วยบรรเทาปัญหาความเหลื่อมล้ำอันอาจเกิดจากการพัฒนาที่กระจุกตัวที่ส่วนกลาง

๔.๓ ระดับภาคธุรกิจ

๔.๓.๑ ภาคธุรกิจมีขีดความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้นทันต่อการพัฒนาตามกระแสโลกาภิวัตน์ โดยการยกเลิก/ปรับปรุงกฎหมายที่ล้าสมัย และเป็นอุปสรรคต่อการลงทุนและการดำเนินธุรกิจ และการใช้กลไกกฎหมายเพื่อสนับสนุนการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การปรับกติกาให้การจัดสรรทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจเป็นไปได้อย่างคล่องตัว การพัฒนาและเสริมสร้างทักษะบุคลากรในด้านต่าง ๆ (Retraining) ที่จำเป็นต่ออนาคต มีการเพิ่มประสิทธิภาพด้วยการใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และ Big data การสร้างระบบนิเวศด้านการวิจัยและนวัตกรรม และการพัฒนามาตรฐานการผลิต รวมทั้งการปรับปรุง แก้ไข เพิ่มเติมมาตรการและทรัพยากรที่เอื้อให้เกิดการเพิ่มความสามารถของผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการ Start Up และผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) การปฏิรูปหน่วยงานนโยบายเศรษฐกิจ หน่วยงานด้านสถิติและข้อมูลแห่งชาติ (National Data Unit) เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ คล่องตัวเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและตอบโจทย์ความต้องการของการดำเนินการธุรกิจที่ซับซ้อนขึ้น

๔.๓.๒ ภาคธุรกิจมีตลาดและฐานการลงทุนที่ขยายตัวเพิ่มขึ้น จากการส่งเสริมการรวมกลุ่มในภูมิภาค (Regional Integration) ซึ่งจะก่อให้เกิดการสร้างเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศคู่ค้าที่สำคัญ อาทิ CLMV บังกลาเทศ โดยเน้นการเชื่อมโยงกันผ่านโครงข่ายคมนาคมที่จะเอื้อให้บริษัทข้ามชาติเลือกใช้ไทยเป็นฐานในการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานของภูมิภาค (Regional Supply Chain)

๔.๓.๓ อุตสาหกรรมหลักที่ประเทศไทยมีความชำนาญ ๓ อุตสาหกรรม ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตร อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการ (Hospitality) และอุตสาหกรรมอาหาร จะมีผลิตภาพ (Productivity) เพิ่มขึ้น ขณะที่อุตสาหกรรมใหม่ที่มีศักยภาพในการเติบโตในอนาคตจะได้รับการพัฒนาต่อยอดจากอุตสาหกรรมที่มีฐานอยู่แล้ว ได้แก่ อุตสาหกรรมชีวภาพ (Bio-Economy) อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า (Electric Vehicles) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics) อุตสาหกรรมการดูแลสุขภาพ (Healthcare) อุตสาหกรรมการศึกษา (Education) และอุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital Economy) รวมทั้งอุตสาหกรรมหลักที่เชื่อมโยงกับภาคพลังงาน ได้แก่ อุตสาหกรรมระบบกักเก็บพลังงาน และอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ระยะที่ ๔

๔.๔ ระดับภาครัฐ

๔.๔.๑ หน่วยงานภาครัฐมีโครงสร้างที่ทันสมัย กะทัดรัด และสามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และมีระบบงานที่มีผลสัมฤทธิ์สูง (High Performance Public Service) รวมทั้งมีระบบบริหารทรัพยากรบุคคลที่ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถดึงดูดและ รักษาเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถสูง ซึ่งจะทำให้หน่วยงานภาครัฐมีกำลังคนที่มีสมรรถนะสูง ปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพ โปร่งใส ยึดมั่นในคุณธรรมและวัฒนธรรมความซื่อสัตย์สุจริตบนหลักธรรมาภิบาล พร้อมนำการพัฒนาประเทศ (Highly Competent Public Officials) พร้อมทั้งมีการตรวจสอบจากภาคประชาชน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการทุจริต

๔.๔.๒ ภาครัฐมีระบบฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศด้านสังคมที่บูรณาการทุกหน่วยงานที่ประชาชนมีโอกาสสามารถเข้าถึงได้ รวมทั้งมีระบบการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศที่เป็นบูรณาการ โดยการจัดตั้งสำนักงานบูรณาการแก้ไขปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ ส่งผลให้ประเทศไทยมีหน่วยงานหลักในการกำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านความยากจนและความเหลื่อมล้ำที่ชัดเจน ซึ่งช่วยให้เกิดการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง

๔.๕ ระดับประเทศ

๔.๕.๑ ประเทศไทยมีการธำรงไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีความมั่นคง เป็นสังคมแห่งโอกาสและไม่แบ่งแยก มีกฎหมายที่ดี ที่เข้าใจง่าย และสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๕.๒ ประเทศมีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ ทั้งในด้านการอนุรักษ์ ป่าไม้ และการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรทางบก ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง และความหลากหลายทางชีวภาพ

๔.๕.๓ ประเทศมีระบบสุขภาพไทยมีเอกภาพ มีการบูรณาการงานด้านสุขภาพของทุกหน่วยงาน มีการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการตัดสินใจ โดยมีระบบบริการปฐมภูมิที่มีความครอบคลุม ตอบสนองความจำเป็น รวมถึงมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสุขภาพที่เหมาะสม และระบบหลักประกันสุขภาพที่มีความยั่งยืน เพียงพอมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพในแต่ละพื้นที่ และมีความเป็นธรรม

๔.๕.๔ เมืองหลักในภาคต่างๆ ได้รับการพัฒนาควบคู่ไปกับกรุงเทพมหานคร และมีระบบการจัดสรรงบประมาณที่เน้นเชิงพื้นที่ เพื่อกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค

๔.๕.๕ ประเทศมีผลิตภาพ (Productivity) และศักยภาพในการแข่งขันที่เพิ่มขึ้น มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ และได้รับการคุ้มครองทางสังคมในการดำรงชีวิตอย่างเพียงพอและเหมาะสม มีจิตสาธารณะ ทักษะ ความรู้ และสภาวะที่ดีพร้อมมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนประเทศ

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านการศึกษา

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา

๑. ความเป็นมา

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๕๘ จ. โดยสรุปได้บัญญัติให้มีการดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ครอบคลุมให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อให้เด็กเล็กได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ให้ดำเนินการตรากฎหมายเพื่อจัดตั้งกองทุนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ให้มีกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูและอาจารย์ ให้ได้ผู้มีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง ได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมกับความสามารถและประสิทธิภาพในการสอน รวมทั้งมีกลไกสร้างระบบคุณธรรมในการบริหารงานบุคคลของผู้ประกอบวิชาชีพครู ให้มีการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนทุกระดับเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ตามความถนัดและปรับปรุงโครงสร้างของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าว โดยสอดคล้องกันทั้งในระดับชาติและระดับพื้นที่ ทั้งนี้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๒๖๑ กำหนดให้การปฏิรูปตามมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษามีคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระคณะหนึ่งที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ดำเนินการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะและร่างกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีดำเนินการต่อไป

นอกจากนี้ การปฏิรูปการศึกษายังเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปประเทศเพื่อสนับสนุนการบรรลุตามยุทธศาสตร์ชาติที่กำหนดไว้ในด้านต่าง ๆ เนื่องด้วยการศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ ดังนั้นแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ด้านความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม และด้านขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้

๒. ปัญหาและความท้าทายที่สำคัญในการปฏิรูปการศึกษา

คณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา (กอปศ.) ได้ดำเนินการศึกษาและทบทวนผลการศึกษาวิจัย ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ ตลอดจนทบทวนผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาของประเทศที่มีการทดสอบและสำรวจไว้จากแหล่งอ้างอิงทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมถึงสรุปข้อคิดเห็นจากการเยี่ยมชมพื้นที่และการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นสาธารณะที่ กอปศ. จัดขึ้นร่วมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาว่า ๒๐ ครั้ง ร่วมกับข้อคิดเห็นที่ได้รับผ่านทางเว็บไซต์ของ กอปศ. (www.thaiedreform.org) และสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ ทำให้สรุปปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษาของประเทศ ได้โดยย่อดังนี้

๒.๑ ปัญหาของระบบการศึกษาของไทยมีความซับซ้อนสูง และมีองค์ประกอบในการจัดการหลายด้าน ทั้งในด้านการเชื่อมโยงกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน และด้านการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับระบบงานของหลายกระทรวงไม่ใช่เพียงแต่กระทรวงศึกษาธิการ การศึกษามีทั้งส่วนที่เป็นการพัฒนาเด็กเล็ก การจัดการศึกษาสำหรับการพัฒนาผู้เรียนที่เป็นเด็กและเยาวชนที่อยู่นอกระบบการศึกษา ครอบคลุมไปถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนวัยต่าง ๆ เพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตที่ดี ซึ่งพบว่ามีกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษาโดยตรง ทั้งที่เป็นพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงกฎ ก.ค.ศ. รวมไม่น้อยกว่า ๑๐๐ ฉบับ

และ มีหน่วยงานสำคัญของรัฐที่ได้ศึกษาและจัดทำข้อเสนอเพื่อปฏิรูปการศึกษาไว้แล้วไม่น้อยกว่า ๔ ชุด ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ จำนวนมาก

๒.๒ คุณภาพของการศึกษาต่ำ จากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) (๒๕๖๑) ของนักเรียนทั่วประเทศพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำมาก คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ทุกรายวิชา รวมถึงผลการทดสอบจากโครงการประเมินผลนักเรียนระดับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment : PISA) ในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ พบว่าคะแนนที่ได้ต่ำกว่ามาตรฐานโลก มีผู้สอบได้คะแนนต่ำกว่าระดับ “Below minimum” ในวิชาคณิตศาสตร์ถึงร้อยละ ๕๓.๘ และในวิชาวิทยาศาสตร์ ร้อยละ ๔๖.๗

๒.๓ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสูง พบว่าคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในโรงเรียนขนาดใหญ่มีระดับที่สูงกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กอย่างมากในทุกรายวิชา ในขณะที่พบว่ามีนักเรียนจากโรงเรียนวิทยาศาสตร์และโรงเรียนในกลุ่มโรงเรียนสาธิตเท่านั้นที่มีคะแนนเฉลี่ยของผลการทดสอบ PISA ในด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์สูงกว่ามาตรฐานที่ระดับ ๕๐๐ คะแนน นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ มีคะแนนน้อยกว่า ๔๐๐ คะแนน นอกจากนี้การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประกันคุณภาพศึกษาและการประเมินคุณภาพในแนวทางที่ได้ดำเนินการผ่านมามากกว่าไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร และยังสร้างภาระจำนวนมากให้แก่ครูและสถานศึกษา

๒.๔ ปัญหาของระบบการศึกษาเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ทั้งนี้ Global Competitiveness index ๒๐๑๗ - ๒๐๑๘ ได้จัดให้ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ ๓๒ ในภาพรวม แต่การศึกษาดกอยู่ที่อันดับ ๕๖ มหาวิทยาลัยของไทยไม่ติดอันดับใน ๒๐๐ อันดับแรกในการจัดอันดับของ Times World University Rankings และ QS World University Rankings ในปี ๒๕๖๑ ในขณะที่มหาวิทยาลัยของไต้หวัน มาเลเซีย และฮ่องกง ติดอันดับและพัฒนาไปในทิศทางที่ดี ยิ่งไปกว่านั้น ข้อจำกัดต่าง ๆ ในระบบการศึกษาของไทยยังทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถปรับตัวและพัฒนาตามความก้าวหน้าของความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ได้ทัน ไม่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนไปตามความถนัดและศักยภาพ รวมถึงไม่สามารถชี้แนะผู้เรียนให้เรียนในสาขาวิชาที่ตรงกับความต้องการของประเทศ โดยเฉพาะอาชีวศึกษา และอุดมศึกษา โดยข้อมูล ณ เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑ มีผู้ว่างงานราว ๔๔๙,๐๐๐ คน โดยเป็นผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษาถึงประมาณ ๑๕๐,๐๐๐ คน

๒.๕ การใช้ทรัพยากรทางการศึกษายังไม่มีประสิทธิภาพ ประเทศไทยใช้งบประมาณด้านการศึกษาคิดเป็นสัดส่วนถึงประมาณร้อยละ ๒๐ ของงบประมาณแผ่นดินของประเทศ หรือประมาณร้อยละ ๔.๒ ของผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (GDP) แต่ผลลัพธ์การศึกษาที่ประเมินโดย PISA กลับอยู่ในระดับ “Poor” เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น เวียดนามที่มีค่าใช้จ่ายทางการศึกษาน้อยกว่าไทยครึ่งหนึ่ง แต่ผลการทดสอบ PISA อยู่ในระดับ “Great” ซึ่งเป็นภาพสะท้อนอย่างถึงถึงการใช้ทรัพยากรไม่ตรงประเด็นที่จะส่งผลดีต่อคุณภาพทางการศึกษา อีกทั้งยังขาดข้อมูลและสารสนเทศในการจัดการที่ทันการณ์และมีคุณภาพเพียงพอที่จะเอื้อต่อการจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ ตรงประเด็น ไม่ซ้ำซ้อน และมีความเป็นธรรม

๒.๖ การกำกับดูแลและการบริหารจัดการระบบการศึกษาของภาครัฐในด้านธรรมาภิบาลเป็นอุปสรรคสำคัญที่บั่นทอนประสิทธิผลของการนำประเด็นการปฏิรูปการศึกษาสู่การปฏิบัติ ในช่วงเวลาสองทศวรรษที่ผ่านมา การจัดโครงสร้างและความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ในกระทรวงศึกษาธิการไม่เอื้อต่อการจัดความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินการ การมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา รวมถึงการตอบสนองอย่างทันการณ์ต่อความต้องการของตลาดการจ้างงาน การบริหารจัดการระบบการศึกษามุ่งสร้างมาตรฐานบนความ “เหมือน” ทั้งที่ข้อเท็จจริงระบบต้องการ “คุณภาพบนความหลากหลาย” การกระจายอำนาจเป็นไปอย่างจำกัด ทำให้สถานศึกษาของรัฐต้องรับภาระจากคำสั่งเพื่อปฏิบัติงานต่าง ๆ จนทำให้ครูไม่สามารถใช้เวลาในห้องเรียนได้เต็มที่

๒.๗ บริบทของประเทศและของโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมตลอดจนนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ มีแหล่งความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้นอย่างหลากหลาย ซึ่งเหมือนเป็นโอกาสในทางหนึ่ง แต่ในอีกทางหนึ่งการเปลี่ยนแปลงข้างต้นส่งผลให้ประชาชนต้องมีความสามารถและสมรรถนะในการเลือกเรียนรู้สิ่งใหม่และการปรับตัวเพื่อการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ระบบการศึกษาจึงต้องมุ่งพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน เปิดทางเลือกให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ เชี่ยวชาญในเรื่องที่ถนัด และสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัว ในขณะเดียวกันก็ยังคงต้องมุ่งเน้นการให้มิคุณธรรมและจริยธรรมเพื่อให้บุคคลเหล่านั้นเป็นคนดี รับผิดชอบต่อสังคม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้ทิศทางของการพัฒนาประเทศจากการกำหนดยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ยังกำหนดประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาให้ต้องมีการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรมเพื่อสร้างคนดี มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน และสังคม มีการพัฒนาศักยภาพของคนตลอดช่วงชีวิต ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ ตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย ตลอดจนสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ด้วย

กอปศ. นำข้อสรุปจากปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษาของไทยที่ได้วิเคราะห์ไว้ในข้อเสนอเพื่อการปฏิรูปการศึกษาจากหน่วยงานต่าง ๆ ข้อเสนอจากการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะในภูมิภาคต่าง ๆ เวทีทางวิชาการ และเว็บไซต์ของ กอปศ. ตลอดจนข้อเสนอเพิ่มเติมจากการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาระหว่างวันที่ ๑๕ - ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ มาประกอบการพิจารณาปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ทำให้แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษานี้ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิรูป ๔ ด้าน มีแผนงานเพื่อการปฏิรูป ๗ เรื่อง จำแนกในรายละเอียดเป็นประเด็นปฏิรูปรวม ๒๙ ประเด็น

๓. วัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษา มีดังนี้

๓.๑ ยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา (enhance quality of education) ครอบคลุม

๓.๑.๑ ผลลัพธ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ (learning outcomes) ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติที่ถูกต้อง และรู้จักดูแลสุขภาพ เพื่อการจัดการในเรื่องการดำรงชีวิตของตนเองและการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตรา ๕๔ วรรค ๔

๓.๑.๒ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่ต้องเป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ครุมีจิตวิญญาณของความเป็นครู

๓.๑.๓ หลักสูตรและกระบวนการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ (educational core processes) ที่ยืดหยุ่น หลากหลาย ถูกต้อง ทันสมัย ทันเวลา และมุ่งเน้นการสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมทางสังคม ที่ถูกต้อง

๓.๑.๔ สถานศึกษาและระบบสนับสนุน (educational institutions and support systems) ที่ตอบสนองต่อความต้องการของการจัดการศึกษา ตลอดจนทรัพยากรด้านการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้แก่ งบประมาณและเทคโนโลยี

๓.๒ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา (reduce disparity in education) เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา (equity in education) ประกอบด้วย

๓.๒.๑ โอกาสในการเข้าถึงการศึกษาและเทคโนโลยีที่สนับสนุนการเรียนรู้ (equity in access)

๓.๒.๒ โอกาสในการได้รับทางเลือกในการศึกษาและการเรียนรู้พัฒนาที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน (equity in choosing appropriate process in education)

๓.๒.๓ โอกาสในการได้รับประโยชน์จากการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพตามความถนัดของผู้เรียน (equity in benefiting from aptitude-based quality of education) ทั้งในและนอกระบบการศึกษา รวมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ

๓.๓ มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (leverage excellence and competitiveness) หมายถึง การสร้างสมรรถนะและคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีศักยภาพสูง ความเป็นผู้นำ ริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ และการผลิตนักวิจัยและนักเทคโนโลยีขั้นแนวหน้าให้สามารถต่อยอดงานวิจัยที่สามารถตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ การสร้างความร่วมมือและเชื่อมต่อกับสถาบันวิจัยอื่น ๆ ทั่วโลก สอดคล้องกับทิศทางการขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของประเทศ อีกทั้งสถาบันการศึกษาของไทยและระบบการศึกษาไทยต้องได้รับการยอมรับว่าเทียบเคียงได้กับประเทศชั้นนำอื่น ๆ

๓.๔ ปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล (improve Efficiency, agility and good governance) โดยเฉพาะการส่งเสริมและสร้างสมดุลของความคุ้มค่า ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ คุณธรรมและจริยธรรม ทั้งนี้ ระบบการศึกษาของประเทศที่มีธรรมาภิบาลจะเอื้อต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ข้อ ๑ - ๓ ข้างต้นอย่างครอบคลุมและสมดุล (balanced and inclusive achievement)

ทั้งนี้ การศึกษาที่จะได้รับการปฏิรูปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวถึงข้างต้นนี้ จะครอบคลุมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต มิได้จำกัดเฉพาะการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิตามระดับเท่านั้น

๔. เรื่องและประเด็นปฏิรูป

กอปศ. ได้กำหนดแผนงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ๗ เรื่อง เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษาข้างต้น ไว้ดังนี้

เรื่องที่ ๑ : การปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ โดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่และกฎหมายลำดับรอง มีประเด็นปฏิรูป ๕ ประเด็น ได้แก่ (๑) การมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. และมีการทบทวน จัดทำ แก้ไข และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

- (๒) การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน เพื่อการจัดการศึกษา
 - (๓) การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองและการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อรองรับการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต
 - (๔) การทบทวนและปรับปรุงแผนการศึกษาแห่งชาติ
 - (๕) การจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ
- เรื่องที่ ๒ : การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กก่อนวัยเรียน มีประเด็นปฏิรูป ๒ ประเด็น ได้แก่
- (๑) การพัฒนาระบบการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนา ร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย
 - (๒) การสื่อสารสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาเด็กปฐมวัย
- เรื่องที่ ๓ : การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูป ๓ ประเด็น ได้แก่
- (๑) การดำเนินการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา
 - (๒) การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลพิการ บุคคลที่มีความสามารถพิเศษ และบุคคลที่มีความต้องการการดูแลเป็นพิเศษ
 - (๓) การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่ห่างไกล หรือในสถานศึกษาที่ต้องมีการยกระดับคุณภาพอย่างเร่งด่วน
- เรื่องที่ ๔ : การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิต คัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู และอาจารย์ ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูป ๕ ประเด็น ได้แก่
- (๑) การผลิตครู และการคัดกรองครู เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของประเทศ และมีจิตวิญญาณของความเป็นครู
 - (๒) การพัฒนาวิชาชีพครู
 - (๓) เส้นทางวิชาชีพครู เพื่อให้ครูมีความก้าวหน้า ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม
 - (๔) การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษา
 - (๕) องค์กรวิชาชีพครู และการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- เรื่องที่ ๕ : การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑ ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูป ๘ ประเด็น ได้แก่
- (๑) การปรับหลักสูตร พร้อมกระบวนการจัดการเรียนการสอน และการประเมินเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ
 - (๒) การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม
 - (๓) การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาระดับชาติและระบบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ
 - (๔) การพัฒนาคุณภาพระบบการศึกษา
 - (๕) ระบบความปลอดภัย และระบบสวัสดิภาพของผู้เรียน
 - (๖) การปฏิรูปอาชีวศึกษา เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

- (๗) การปฏิรูปอุดมศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ประสิทธิภาพและธรรมาภิบาลของระบบอุดมศึกษา
- (๘) การจัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ (National Institute of Curriculum and Learning)

เรื่องที่ ๖ : การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน และยกระดับคุณภาพของการจัดการศึกษา ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูป ๓ ประเด็น ได้แก่

- (๑) สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษา
- (๒) พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา
- (๓) การปรับปรุงโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องที่ ๗ : การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational and Learning Reform) ประกอบด้วยประเด็นปฏิรูป ๓ ประเด็น ได้แก่

- (๑) การปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแห่งชาติ (Digital Learning Reform: National Digital Learning Platform (NDLP))
- (๒) ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษา (big data for education)
- (๓) การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล (digital citizenship) ในด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล (digital literacy) ความฉลาดรู้สารสนเทศ (information literacy) ความฉลาดรู้สื่อ (media literacy) เพื่อการเรียนรู้ (learning how to learn) ในการเรียนรู้ตลอดชีวิตตลอดจนการมีพฤติกรรมที่สะท้อนการรู้คิด การมีมารยาท จริยธรรมเกี่ยวกับการใช้สื่อและการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต

การบรรลุผลของการปฏิรูปการศึกษาตามแผนข้างต้น จะแบ่งเป็น ๓ ระยะ คือ (๑) ระยะเร่งด่วน หรือภายในวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งครบวาระการทำงานของ กอปศ. (๒) ระยะสั้น หรือภายใน ๓ ปี และ (๓) ระยะกลาง-ระยะยาว หรือภายใน ๕ - ๑๐ ปี ทั้งนี้ประเด็นปฏิรูปที่มีลำดับสำคัญสูงสุดและต้องดำเนินการให้บรรลุผลให้ได้ในระยะเร่งด่วน มี ๖ ประเด็น ได้แก่

(๑) ยกเครื่องระบบการศึกษาโดยการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ รวมถึงกฎหมายสำคัญอื่นที่เสนอโดย กอปศ. ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ได้แก่ ร่างพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ. และการจัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติ

(๒) บุกเบิกนวัตกรรมของการจัดการศึกษาระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน หรือการจัดการระดับพื้นที่ โดยให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการยกระดับคุณภาพของการศึกษา ผ่านการขับเคลื่อนเรื่องสถานศึกษาที่มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ และระบบนิเวศที่สนับสนุนการดำเนินการของสถานศึกษา

(๓) นำเสนอแนวทางการปรับหลักสูตรการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่หลักสูตรฐานสมรรถนะ และรูปแบบการปรับหลักสูตรในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ จัดตั้งสถาบันหลักสูตรและการเรียนรู้แห่งชาติเพื่อเป็นเสมือนศูนย์กลางความเป็นเลิศในการวิจัย พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ สำหรับการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ

(๔) สร้าง “ดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ” ใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัล นำความรู้ และวิธีการเรียนรู้ไปสู่โรงเรียน นักเรียน และครูทั่วประเทศ โดยเฉพาะในท้องถิ่นห่างไกล

(๕) จัดระบบการผลิตครูให้มีคุณภาพและสมรรถนะความเป็นครู ผ่านการจัดตั้งกองทุนหรือแผนงาน เพื่อการผลิตและพัฒนาครู สำหรับครูรุ่นใหม่ และพัฒนาบัณฑิตครูที่มีอยู่ ให้ตรงตามความจำเป็นของประเทศ ในระยะแรกเน้นครูปฐมวัย และครูประถมศึกษา สำหรับท้องถิ่นขาดแคลน

(๖) ให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ตามที่กำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ เพื่อเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติและการปฏิรูป การศึกษาให้เริ่มดำเนินการได้ และมีความต่อเนื่องในระยะยาว
